

Joanna Chwałek

"Regionalna prasa bibliotekarska -
doświadczenia i perspektywy",
Szczecin, 8-9 października 2009

Bibliotheca Nostra : śląski kwartalnik naukowy 3-4/3/4, 83-88

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

JOANNA CHWAŁEK
*Biblioteka Główna Akademii Wychowania Fizycznego
im. Jerzego Kukuczki*

**REGIONALNA PRASA BIBLIOTEKARSKA
- DOŚWIADCZENIA I PERSPEKTYWY
SZCZECIN 8-9 PAŹDZIERNIKA 2009**

Konferencja *Regionalna prasa bibliotekarska - doświadczenia i perspektywy*, która odbyła się w dniach 8-9 października 2009 roku, została zorganizowana przez Książnicę Pomorską w Szczecinie jako impreza towarzysząca obchodom 50-lecia wydawanego przez nią czasopisma „Bibliotekarz Zachodnopomorski”. Zaproszeni na jubileusz goście mogli się zapoznać ze wspomnieniami bibliotekarzy, pracowników Książnicy, redaktorów, którzy zostali uhonorowani nagrodami za wkład w tworzenie czasopisma.

Konferencja zarazem umożliwiła wymianę doświadczeń między specjalistami.

Z przeglądu czasopism wydawanych przez biblioteki wyłania się podstawowy podział na:

- 1) przeznaczone dla czytelników biblioteki,
- 2) przeznaczone dla bibliotekarzy – fachowe, popularnonaukowe oraz naukowe.

Czasopisma dla czytelników mają charakter popularyzatorski, reklamowy czy też marketingowy. Mają za zadanie zachęcić ludzi do korzystania z bibliotek, oraz do uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych. Przykładem tego typu publikacji jest „Sowa Mokotowa” - czasopismo kolorowe, wielotematyczne, które pełni funkcję reklamy biblioteki i czytelnictwa. Redaktor Wojciech Kupść zadbał w tym celu także o ulotki i zakładki z reklamą czasopisma. Wśród autorów publikujących w „Sowie” przeważają jej czytelnicy - mieszkańcy dzielnicy Mokotów w Warszawie. W dziale artystycznym prezentowane są ich wiersze, a w dziale rozrywkowym układane przez jednego z nich szarady i łamigłówki. Na ostatniej stronie „rozśmiesza” rysunek Edwarda Lutczyna - również mieszkańca Mokotowa. Zamieszczone są wywiady

i relacje ze spotkań z wybitnymi ludźmi dzielnicy, kraju czy świata. Tego rodzaju czasopisma mogłyby być przekazywane do mieszkań na osiedlu zamiast ulotek promocyjnych z supermarketów. Taka forma popularyzacji czytelnictwa wpasowywałaby się doskonale w formułę komunikacji ze współczesnym odbiorcą ery konsumpcyjnej – tyle, że zamiast rozbudzania potrzeb konsumpcyjnych, rozbudzałyby potrzeby intelektualne. Rzecz warta przemyślenia przez biblioteki publiczne w kraju.

Innym, jak zauważyłam nieco skromniejszym w formie jest czasopismo „Winieta” wydawane przez Bibliotekę Raczyńskich w Poznaniu od 1997 roku. Porusza tematy związane z wydarzeniami kulturalnymi odbywającymi się w Bibliotece.

Czasopisma wydawane przez biblioteki różnią się też zakresem tematycznym:

- dotyczące dziedziny bibliotekoznawstwa i informacji naukowej,
- dotyczące innych dziedzin (np. kulturalne, literackie).

„Lubuskie Pismo Literacko-Kulturalne Pro Libris”, ma za zadanie popularyzowanie w regionie szeroko pojętej kultury, publikuje eseje, wiersze, prozę, szkice krytyczne oraz zawiera reprodukcje dzieł sztuki. Wydawane jest przez Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze. Drugim wydawcą tej instytucji, przy tworzeniu którego współpracuje z Zarządem Okręgu SBP, jest typowo branżowy półrocznik – „Bibliotekarz Lubuski” ukazujący się pod tym tytułem od 1996 roku, (jego początki sięgają jednak już 1958).

Wśród czasopism stworzonych dla bibliotekarzy możemy wyróżnić naukowe, popularnonaukowe, fachowe (praktyczne) i informacyjne.

Czasopisma informacyjne mają podtytuł „Biuletyn Informacyjny”. Typowym przykładem jest „Siglum. Biuletyn Informacyjny Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. prof. Tadeusza Kotarbinskiego w Łodzi”, w którym publikowane są sprawozdania i dane statystyczne z bibliotek pedagogicznych w regionie. Niektóre wykształciły się z typowo informacyjnego „Wykazu nowości” w wydawnictwa naukowe. Wśród nich jest zarówno najmłodsze z prezentowanych pism, czyli „Bibliotheca Nostra”, jak i najstarsze – „Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej”, który jako „Przybytki do Biblioteki” ukazał się po raz pierwszy w 1892 roku. Obecnie „Biuletyn” zawiera artykuły z takich dziedzin jak: Biblioteka Jagiellońska, Bibliografia, Bibliotekarstwo, Bibliografie, Edycje źródłowe, Filozofia, Historia, Historia książki, Kultura, Nauka, Nauka o literaturze, Religia. „Bibliotheca Nostra” stała się naukowym czasopismem recenzowanym z dziedziny bibliotekoznawstwa.

Wśród innych czasopism recenzowanych prezentowanych na konferencji był rocznik „Toruńskie Studia Bibliologiczne” publikujący między innymi artykuły dotyczące nowych technologii w bibliotekach, historii książki i prasy czy prezentujący księgozbiory różnych księżnic, oraz ukazujące się nieregularnie raz na kilka lat „Acta Universitatis Nicolai Copernici. Bibliologia”. W „Bibliotekarzu Zachodniopomorskim” w numerze 1/2009 opublikowano jeden recenzowany artykuł. Jubilat, na zaproszenie którego przybyli przedstawiciele wszystkich omawianych pism istnieje od 1959 roku. Jest kwartalnikiem, artykuły publikowane są w następujących działach: Artykuły, Komunikaty i sprawozdania, Kronika, Biografie, Nasze biblioteki, Wywiad, Z szafy bibliofila, i Po godzinach (zawierający utwory artystyczne bibliotekarzy). Czasopismo ujmuje formę graficzną, prezentuje się doskonale na eleganckim kredowym papierze. Każdy artykuł jest opatrzone zdjęciem autora, co urealnia i uezpośrednia kontakt między nadawcą i odbiorcą. Pismo jest wydawane w postaci tradycyjnej oraz cyfrowej - kolejne numery umieszczane są w Zachodniopomorskiej Bibliotece Cyfrowej „Pomerania”. Redaktorzy dokonali również digitalizacji wszystkich numerów od 1959 roku.

Wśród pozostałych czasopism omawianych na konferencji znalazły się wydawane w regionie kujawsko-pomorskim „Folia Toruniensia” (Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska w Toruniu) i „Bibliotekarz Kujawsko-Pomorski” (dawniej „Bydgoski”) – podsumowujący pracę bibliotek regionu i mający charakter instruktażowy.

„Panorama Wielkopolskiej Kultury” jest tworzona przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu oraz Zarząd Okręgu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Poznaniu. W kolegium redakcyjnym są natomiast przedstawiciele bibliotek z terenu Wielkopolski. Pismo jest skupione tematycznie na działaniach Zarządu, posiada również wkładkę promującą wydarzenia kulturalne w regionie.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu wydaje również od 1968 roku „Poradnik Bibliograficzno-Metodyczny” służący z powodzeniem w codziennej pracy bibliotekarzy wielkopolskich. Jest doceniany przez czytelników, którzy uważają, że jego poziom merytoryczny jest wysoki i nie chcą wprowadzać w nim żadnych zmian. Takie wnioski wypłynęły z badań ankietowych przeprowadzonych przez Andrzeja Dudziaka. Wynikło z nich również, że popularnością większą niż przeciętna cieszy się ten periodyk wśród osób w wieku 46-55 lat.

Z badań podjętych przez pracowników Książnicy Pomorskiej na temat czytelnictwa czasopism bibliotekarskich w województwie zachodniopomorskim wynika, że największą popularnością cieszą się tam w kolejności: „Bibliotekarz”, „Poradnik Bibliotekarza”, „Bibliotekarz Zachodniopomorski”, „Biuletyn EBIB” i „Ekspres Zarządu Głównego SBP”.

Na konferencji przedstawiono również historię innego czasopisma obchodzącego swój jubileusz – z referatem z okazji 60-lecia „Poradnika Bibliotekarza” wystąpiła Jadwiga Chruścińska.

Podsumowując rynek czasopism bibliotekarskich w Polsce, można powiedzieć, że są to periodyki o zasięgu ogólnopolskim („Bibliotheca Nostra”), regionalnym („Bibliotekarz Zachodniopomorski”), miejskim („Winieta”), dzielnicowym („Sowa Mokotowa”) i instytucjonalnym („Siglum”). Najwięcej jest kwartalników, poza tym występują półroczniki, roczniki, oraz czasopisma wychodzące nieregularnie w odstępach kilkuletnich. Żadne z czasopism, oprócz „Bibliotheca Nostra” nie przyjęło formuły, w której każdy numer poświęcony jest osobnemu zagadnieniu.

W wersji cyfrowej występują następujące czasopisma: „Bibliotheca Nostra”, „Bibliotekarz Zachodniopomorski”, „Poradnik Bibliograficzno-Metodyczny”, „Panorama Wielkopolskiej Kultury”, „Sowa Mokotowa”, „Siglum”, „Acta Universitatis Nicolai Copernici”, „Folia Torunensia” i „Winieta”.

Aktywność wydawnicza bibliotek jest duża, ale wiele tytułów nie przetrwało próby czasu i po kilka latach zawieszały swą działalność.

Po zakończeniu konferencji uczestnicy zostali oprowadzeni po Książnicy Pomorskiej. Budynek zaskakuje różnorodnością architektoniczną i sposobem połączenia ze sobą aż trzech budynków z różnych epok, z których ostatni, najobszerniejszy i najbardziej imponujący, został otwarty w 1999 roku. Biblioteka jest piękna, czytelnie są przestrzenne. Obszerne hole można dowolnie adaptować: na galerię, imprezę lub uroczystość.

Bibliografia

Adamczyk K. (2009) *Czasopisma bibliologiczne regionu kujawsko-pomorskiego*. Wystąpienie na konferencji Regionalna prasa bibliotekarska - doświadczenia i perspektywy, Szczecin, 8-9 października.

Andrzejewska M. (2009) *Biuletyn informacyjny PBW w Łodzi*. Wystąpienie na konferencji Regionalna prasa bibliotekarska - doświadczenia i perspektywy, Szczecin, 8-9 października.

Bochan M. (2009) „*Bibliotekarz Wielkopolski*”. Wystąpienie na konferencji Regionalna prasa bibliotekarska – doświadczenia i perspektywy, Szczecin, 8-9 października.

Chruścińska J. (2009) *60 lat „Poradnika Bibliotekarza”*. Wystąpienie na konferencji Regionalna prasa bibliotekarska – doświadczenia i perspektywy, Szczecin, 8-9 października.

Chwałek J. (2009), *Od wykazu nowości do czasopisma recenzowanego - historia kwartalnika „Bibliotheca Nostra”*. Wystąpienie na konferencji Regionalna prasa bibliotekarska – doświadczenia i perspektywy, Szczecin, 8-9 października.

Dudziak A. (2009) *Poradnik Bibliograficzno-Metodyczny 1968-2009 – doświadczenia i perspektywy*. Wystąpienie na konferencji Regionalna prasa bibliotekarska – doświadczenia i perspektywy, Szczecin, 8-9 października.

Klupp K. (2009) *Prezentacja czasopisma „Winieta”*. Wystąpienie na konferencji Regionalna prasa bibliotekarska – doświadczenia i perspektywy, Szczecin, 8-9 października.

Kopyś E. (2009), „*Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej*” miejscem prezentacji projektów architektonicznych Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie. Wystąpienie na konferencji Regionalna prasa bibliotekarska – doświadczenia i perspektywy, Szczecin, 8-9 października.

Krysiak M., Szpunar A. (2009) *Czytelnictwo czasopism bibliotekarskich w województwie zachodniopomorskim*. Wystąpienie na konferencji Regionalna prasa bibliotekarska – doświadczenia i perspektywy, Szczecin, 8-9 października.

Kupść W. (2009) *Czasopismo „Sowa Mokotowa”*. Wystąpienie na konferencji Regionalna prasa bibliotekarska – doświadczenia i perspektywy, Szczecin, 8-9 października.

Michnal W. (2009) „*Bibliotekarz Zachodniopomorski*” ma już 50 lat. Wystąpienie na konferencji Regionalna prasa bibliotekarska – doświadczenia i perspektywy, Szczecin, 8-9 października.

Ostrowska J. (2009), *Czasopisma bibliotekarskie w Polsce*. Wystąpienie na konferencji Regionalna prasa bibliotekarska – doświadczenia i perspektywy, Szczecin, 8-9 października.

Wasik M. (2009) *Czasopisma wydawane przez WiMBP im. C. Norwi-
da w Zielonej Górze*. Wystąpienie na konferencji Regionalna prasa bib-
liotekarska – doświadczenia i perspektywy, Szczecin, 8-9 października.